

قتل های ناموسی در ایران

تهدیدی علیه جان زنان

حمایت از حقوق بشر

خدمات و تأثیر جمعیت امان علی در ایران

وضعیت حقوق بشر در ایران: مبارزه‌ای شدید برای کرامت و آزادی

با وجود چالش‌ها، سازمان‌هایی مانند جمعیت امام علی نقش مهمی در حمایت از جوامع آسیب‌پذیر داشته‌اند. برای بیش از دو دهه، جمعیت امام علی در حمایت از کودکان و زنان آسیب‌پذیر در سراسر ایران فعالیت کرده است. تاکنون به بیش از ۶۰۰۰ کودک و حدود ۷۰۰ زن سرپرست خانوار مورد حمایت جمعیت امام علی قرار گرفته‌اند.

عکس یک مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای، یکی از مؤسسات جمعیت امام علی که به توانمندسازی زنان سرپرست خانوار می‌پردازد.

Imam Ali's popular students relief society

www.sosapoverity.org

@imamalisociety

تاریخچه فعالیت در حوزه زنان

جمعیت امام علی از آغاز فعالیت‌های خود توجه ویژه‌ای به بهبود وضعیت زنان در محلات محروم و آسیب‌پذیر داشته است. این جمعیت با ارائه خدمات متنوع حمایتی و آموزشی، تلاش می‌کند تا زنان بتوانند مسیر بهتری برای زندگیشان فراهم کنند.

جمعیت امام علی خدمات گسترده‌ای شامل سوادآموزی، مهارت‌آموزی، آموزش هنری و کتاب‌خوانی، فعالیت‌های ورزشی، کمک‌های معیشتی مانند تامین مسکن، سبدهای غذایی، پوشاک و بیمه درمانی، خدمات روانشناسی، گروه‌درمانی، مشاوره حقوقی و وکالت در موارد خشونت خانگی ارائه می‌دهد. این خدمات با هدف ارتقای کیفیت زندگی زنان و توانمندسازی آن‌ها در مقابله با چالش‌های زندگی طراحی شده‌اند.

درباره قتل های ناموسی چه می دانید؟

قتل ناموسی به قتل یکی از اعضای خانواده، اغلب زن یا دختر، توسط بستگان اشاره دارد که معتقدند قربانی باعث ننگ یا بی احترامی به خانواده شده است. این اقدامات معمولاً بر اساس باورهای فرهنگی، دینی یا سنتی توجیه می شوند که شرافت خانواده را بر حقوق فردی ترجیح می دهد.

ریحانه، ۲۵ ساله، در سال ۲۰۲۰ توسط پدرش پس از مشاجره ای در مورد دیر برگشتن به خانه کشته شد.

دلایل ارتکاب قتل های ناموسی

- عدم پذیرش ازدواج اجباری
- داشتن رابطه عاشقانه ای که مورد تأیید خانواده نیست
- فرار از خانه
- خیانت
- درخواست طلاق یا جدایی
- پوشش 'نامناسب' قربانی
- تجاوز جنسی بودن (سرزنش قربانی)

کانی، ۱۷ ساله، در سال ۲۰۲۵ توسط پدرش به دلیل داشتن دوست‌پسر به قتل رسید

قتل‌های ناموسی در ایران معمولاً در برخی نواحی خاص، به‌ویژه مناطق روستایی و سنتی، بیشتر گزارش می‌شوند. در این مناطق، سنت‌های قدیمی و ارزش‌های پدرسالارانه قوی‌تر هستند و مفهوم "شرافت و آبروی خانوادگی" اغلب بر حقوق زنان غلبه دارد. در نتیجه، متأسفانه اعلام خشونت آمیزی مانند قتل ناموسی به‌عنوان راهی برای بازگرداندن آبرو در نظر گرفته می‌شوند.

زهرا، ۳۹ ساله، توسط برادر و همسرش کشته شد

آمار در ایران

- در دسامبر ۲۰۱۹، خبرگزاری ایسنا با استناد به پژوهش‌های دانشگاهی گزارش داد که سالانه بین ۳۷۵ تا ۴۵۰ مورد قتل ناموسی در ایران رخ می‌دهد. همچنین گفته شده که قتل‌های ناموسی حدود ۲۰٪ از کل قتل‌ها و ۵۰٪ از قتل‌های خانگی در کشور را شامل می‌شوند.
- روزنامه شرق در شماره ۱۴ تیر ۱۴۰۲ با استناد به آمار رسمی نوشت که بین خرداد ۱۴۰۰ تا خرداد ۱۴۰۲، حداقل ۱۶۵ زن توسط اعضای مذکر خانواده کشته شدند که ۴۱ مورد آن در نزدیکی پایتخت بوده است.
- روزنامه اعتماد در گزارشی مورخ ۳۰ تیر ۱۴۰۳ نوشت که در سه ماه اول سال‌های ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳، حداقل ۸۵ زن و دختر توسط همسر، پدر، برادر یا بستگان مرد دیگر کشته شده‌اند.

فاطمه، ۱۹ ساله، در سال ۲۰۲۰ توسط همسرش به ظن خیانت کشته شد.

با وجود نبود گزارش‌های دقیق و عدم ثبت رسمی بسیاری از این قتل‌ها، برخی منابع گزارش کرده‌اند که تنها در شش ماه اول سال گذشته (فروردین تا شهریور ۱۴۰۳)، حداقل ۷۸ زن و دختر توسط بستگان مذکر خود به قتل رسیده‌اند.

جانه، ۲۵ ساله، در سال ۲۰۲۴ توسط پدرش خفه شد. پدرش به اشتباه به او مظنون به خیانت به شوهرش بود.

در اسلایدهای بعدی، برخی از پرونده‌های قتل ناموسی سال‌های اخیر را مرور خواهیم کرد.

رومینا اشرفی (۲۰۲۰)

در ۱۲ مه ۲۰۲۰، رضا اشرفی، پدر رومینای ۱۴ ساله، هنگام خواب گلوی او را برید. روز قبل، پلیس پس از فرار رومینا با دوست پسر ۲۸ ساله اش، بهمن خاوری، او را به اجبار به خانواده اش بازگردانده بود. پدر رومینا از یکی از بستگان خود که دانشجوی حقوق بود مشاوره حقوقی گرفته بود و اطلاع داشت که اگر دخترش را بکشد، طبق قانون مجازات اسلامی به اعدام محکوم نخواهد شد.

مونا حیدری (۲۰۲۲)

مونا ۱۷ ساله به دلیل تلاش برای فرار از ازدواج اجباری، توسط شوهرش در یک قتل ناموسی سر بریده شد. تصاویر شوهرش، سجاد حیدری، در حالی که سر همسرش را با لبخند در خیابان حمل می کرد، خشم گسترده ای را در ایران برانگیخت.

مونا در ۱۲ سالگی مجبور به ازدواج با سجاد شده بود. او برای فرار از خشونت خانگی به ترکیه گریخت اما توسط پدر و عمویش بازگردانده شد. مونا در ۱۴ سالگی صاحب فرزندی شد که در زمان قتل او تنها سه سال داشت. خانواده مونا شوهرش را بخشیدند و او به ۸ سال زندان محکوم شد؛ اتهامات شامل قتل و نمایش عمومی سر همسرش بود.

نازنین (۲۰۲۴)

نازنین ۱۷ ساله توسط پسرعمویش به قتل رسید. او در ۱۴ سالگی مجبور به ازدواج شده بود. قتل او با هدف "حفظ آبروی خانواده" صورت گرفت. در ۷ سپتامبر ۲۰۲۴، تنها سه هفته پس از جدایی از همسری که با او رفتاری بسیار خشونت آمیز داشت، نازنین با شلیک گلوله به سر توسط پسرعمویش کشته شد. روز قبل از قتل، پسرعمو به خانه نازنین رفته، او را به خاطر طلاق کتک زده و به داشتن رابطه متهم کرده بود. نازنین گفته بود نه گوشی دارد و نه با کسی در ارتباط است. فردای آن روز، پسرعمو او را جلوی خواهر ۱۵ ساله‌اش با شلیک گلوله کشت و بعد با خانواده‌اش تماس گرفت و گفت که نازنین را برای زندگیش به او التماس می‌کرده کشته است.

نجیه (۲۰۲۵)

نجیه، ۴۰ ساله، توسط شوهرش در خودرو زندانی شده و به آتش کشیده شد. شوهرش دستگیر شد و به عمدی بودن قتل به دلیل "اختلافات خانوادگی" اعتراف کرد.

آرزو (۲۰۲۵)

در ۴ مارس ۲۰۲۵، آرزو ۳۴ ساله توسط شوهرش، نوید کیا، که افسر پلیس بود، با ضربات چاقو به قتل رسید. او قبلاً از شوهر اولش طلاق گرفته و دخترش را به تنهایی بزرگ کرده بود. هشت سال بعد با نوید ازدواج کرد اما در سه سال پایانی ازدواج، رفتار نوید خشونت‌آمیز و غیرقابل پیش‌بینی شده بود. نوید رابطه پنهانی داشت و آرزو را تحقیر می‌کرد. نوید با سوءاستفاده از موقعیت شغلی‌اش، آرزو را منزوی کرده و مانع ارتباطات اجتماعی‌اش شده بود. او به‌طور مداوم از خشونت استفاده می‌کرد، حتی علیه کودکان، و بارها گفته بود می‌تواند آرزو را بکشد و مجازات نشود.

چالش‌های قانونی

تخفیف مجازات برای مرتکبین قتل ناموسی:

براساس قانون ایران، به اخص قانون مجازات اسلامی، اغلب برای مرتکبین قتل‌های ناموسی مجازات‌های سبک‌تری در نظر می‌گیرد. پدر یا بستگان مردی که دختر یا زن فامیل خود را می‌کشند، ممکن است با مجازات بسیار کم‌تری مواجه شوند، به‌خصوص اگر خانواده مقتول او را ببخشند یا دیه بپردازند.

عدم وجود حمایت‌های قانونی برای زنان:

اگرچه قوانین علیه قتل وجود دارد، اما چارچوب حقوقی ایران حمایت کافی از زنان در برابر خشونت خانگی یا قتل‌های ناموسی ارائه نمی‌دهد. حقوق زنان اغلب در برابر اقتدار مردان در خانواده‌ها بی‌اهمیت تلقی می‌شود، و پیگیری قانونی برای قربانیان دشوار است. بیش از یک دهه از پیشنهاد اولیه لایحه حمایت از زنان می‌گذرد، اما روند تصویب آن هنوز طولانی و پیچیده است.

گلاره ۲۵ ساله، حقوق‌دان پس از مشاجره‌ای با شوهر خود در خصوص اینکه او مایل به کار کردن گلاره نبود توسط او به قتل رسید.

چالش‌های فرهنگی

توجیهات فرهنگی:

به قتل‌های ناموسی اغلب از منظر فرهنگی و اجتماعی نگریسته می‌شوند، نه به‌عنوان جنایت. این نگاه منجر به نبود حمایت عمومی از مجازات قاتلان شده و قتل‌ها به‌عنوان «بازگرداندن شرافت خانوادگی» توجیه یا کم‌اهمیت جلوه داده می‌شوند.

فشار خانواده و انگ اجتماعی:

در بسیاری موارد، خانواده قربانی برای حفظ آبرو یا به دلیل فشار اجتماعی از پیگیری قضایی خودداری می‌کنند. این موضوع باعث می‌شود نظام قضایی نتواند به‌درستی در این پرونده‌ها مداخله کند.

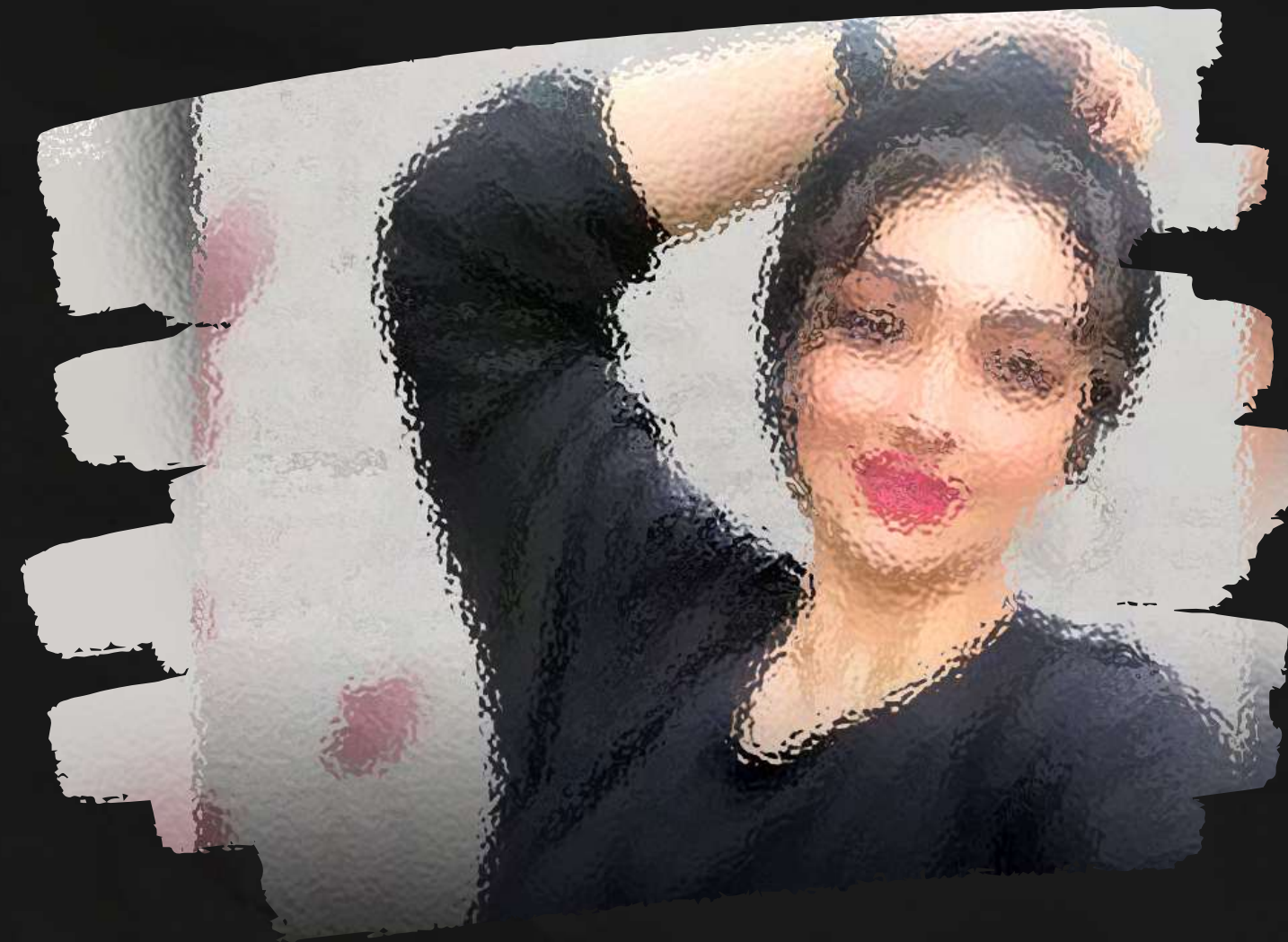
نگاه، ۲۷ ساله در سال ۲۰۲۱ توسط خواستگار پیشین خود مورد تجاوز جنسی قرار گرفته و به قتل رسید.

اقدامات مورد نیاز

۱. یادگیری از کشورهایی که با موفقیت با قتل‌های ناموسی مقابله کرده‌اند:

تونس: جرم‌انگاری خشونت خانگی، حذف خला‌های قانونی و راه‌اندازی برنامه‌های حمایتی

ترکیه: مجازات‌های سنگین‌تر، برخورد با قتل ناموسی به‌عنوان قتل عمد، ایجاد پناهگاه و حمایت از زنان در معرض خطر

یگانه، ۲۵ ساله، در سال ۲۰۲۳ توسط عمویش به دلیل اینکه از شوهر دومش جدا شده بود و می‌خواست تنها زندگی کند به قتل رسید.

اقدامات مورد نیاز

۲. برنامه‌های آموزشی و کارزارهای آگاهی‌بخشی
۳. پیاده‌سازی نظام‌های حقوقی و حمایتی اجتماعی
۴. مشارکت جامعه و حضور فعال سازمان‌های مردم‌نهاد

سونیا، ۲۴ ساله، در سال ۲۰۲۰ توسط برادر ۱۹ ساله و پسرعمویش با ضربات چاقو کشته شد.
سونیا از همسرش جدا شده بود و در سالن زیبایی کار می‌کرد.